

Grey Scale #13

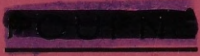
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

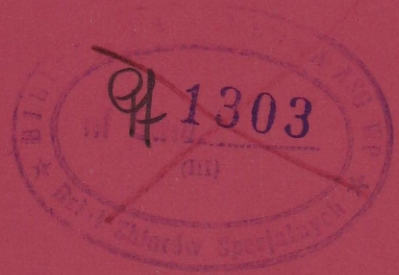
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE
DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr.....1

ASG WP wewn. 3684/82

Plk dr Adam ROSTOWSKI

PRACA PARTYJNO-POLITYCZNA
W DZIAŁANIACH OPERACYJNEJ GRUPY
MANEWRÓWEJ FRONTU (ARMII)

Skrypt

~~47453~~
47453

WARSZAWA KWIECIEŃ 1982

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE
DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr.....1

ASG WP wewn. 3684/82

Plk dr Adam ROSTOWSKI

PRACA PARTYJNO-POLITYCZNA
W DZIAŁANIACH OPERACYJNEJ GRUPY
MANEWROWEJ FRONTU (ARMII)

Skrypt

 47453

WARSZAWA KWIECIEŃ 1982

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA NAUK SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH

~~KLASIFIKOWANO~~

~~SECRET~~
~~SECRET~~

Protokół Nr 54305

ASG WP wewn. 3684/82

~~SECRET~~
~~SECRET~~

PRZEKLASYFIKOWANO

Egz. nr ...

1

Płk dr Adam ROSTOWSKI

PRACA PARTYJNO-POLITYCZNA W DZIAŁANIACH OPERACYJNEJ GRUPY
MANEWROWEJ FRONTU /ARMII/

Skrypt

WARSZAWA

Kwiecień

1982

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	4
I. <u>ZASADNICZE CELE PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ I ZADANIA</u>	
<u>APARATU POLITYCZNEGO W DZIAŁANIACH OPERACYJNEJ GRUPY</u>	
MANEWRÓWEJ FRONTU / ARMII/	4
1. wpływ specyfiki działań OGM F /A/ na określenie celów i zadań do pracy partyjno-politycznej	4
2. Cele i zadania pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych OGM F /A/	7
a. Cele i zadania dotyczące wojsk własnych	9
b. Cele i zadania dotyczące wojsk nieprzyjaciela	10
c. Cele i zadania dotyczące obszaru działań OGM i ludności	10
II. <u>PODSTAWOWE KIERUNKI, METODY I FORMY DZIAŁANIA POLITYCZNEGO W OGM F /A/</u>	12
1. Kształtowanie postaw ideowo-politycznych	13
2. Kształtowanie i utrwalanie pożądaných walorów moralno-bojowych stanów osobowych OGM	14
3. Wyrabianie i utrwalanie wysokiej odporności psychicznej wojsk OGM	16
4. Przeciwdziałanie organom wojny psychologicznej nieprzyjaciela	21
5. Polityczno-psychologiczne oddziaływanie na wojska nieprzyjaciela	22
6. Oddziaływanie i praca z ludnością oraz władzami administracyjnymi	22
7. Przygotowanie do działań w warunkach użycia BMR	24
8. Prowadzenie współdziałania polityczno-propagandowego ...	25
9. Zabezpieczenie i wykorzystanie infrastruktury propagandowej	26
10. Współdziałanie i zabezpieczenie spraw bytowych, zaopatrzenia i medyczno-sanitarnych	27
III. <u>KIEROWANIE PRACĄ PARTYJNO-POLITYCZNA W TRAKCIE DZIAŁAŃ OGM F /A/</u>	28
1. Specyfika kierowania pracą partyjno-polityczną OGM F /A/.	28
2. Zakres problematyki kierowania pracą partyjno-polityczną w OGM	29

IV. <u>ZASADY, METODY I FORMY ODDZIAŁYWANIA POLITYCZNO-PSYCHOLOGICZNEGO NA NIEPRZYJACIELA W DZIAŁANIACH OGM F /A/. SPECYFIKA I RAMOWY ZAKRES PROBLEMATYKI</u>	30
PODSUMOWANIE I WNIOSKI OGÓLNE	31
LITERATURA	32

W S T Ę P

Problematyka związana z działaniem operacyjnych grup manewrowych frontu i armii znalazła się ostatnio w sferze aktywnego zainteresowania ośrodków kształtujących teoretyczną myśl wojskową oraz poszukujących praktycznych rozwiązań w tym obszarze tematycznym. Akademia Sztabu Generalnego WP spełnia w tych badaniach wiodącą rolę, co znajduje wyraz w postaci specjalnych opracowań, organizowaniu sympozjów naukowych i ogólnowojskowych konferencji.

W związku z tym, iż kompleksowo ujmowana praca partyjno-polityczna stanowi bardzo istotny czynnik wpływający na całościowy efekt i skuteczność działania OGM frontu /armii/, uzrano co celowe wydanie niniejszego skryptu. Zaznaczyć należy, iż jest to pierwsze opracowanie o tym charakterze i w wielu płaszczyznach merytorycznych traktować je można jako przyczynek do podjęcia dyskusji oraz zaproszenie do zgłaszania nowych propozycji i uzupełnień.

Katedra Nauk Społeczno-Politycznych i osobiście autor skryptu będą wdzięczni tym wszystkim czytelnikom, którzy odpowiedzą na to zaproszenie.

I. ZASADNICZE CELE PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ I ZADANIA APARATU POLITYCZNEGO W DZIAŁANIACH OGM FRONTU /ARMII/

1. Wpływ specyfiki działań OGM na określenie celów i zadań do pracy partyjno-politycznej

We współczesnych działaniach bojowych prowadzonych przez OGM - wobec olbrzymiego zagrożenia środkami masowego rażenia ogromnej ruchliwości i manewrowości działań w warunkach oderwania od sił głównych, dużego rozśrodkowania poszczególnych elementów ugrupowania i stałego zagrożenia ze strony nieprzyjaciela - sprawność działania politycznowychowawczego i organizacyjnego aparatu partyjno-politycznego oraz dowódców wszystkich szczebli nabiera szczególnego znaczenia. Od stopnia skuteczności tego działania w sferze ideowo-politycznej, moralnej i psychologicznej zależy w decydującej mierze efekty działania bojowego w poszczególnych etapach walki, a tym samym wykonanie całości specyficznych zadań operacyjno-taktycznych, jakie postawione będą przed OGM F /A/.

Działania bojowe OGM na współczesnym, a zwłaszcza przyszłym polu walki stawiają przed walczącymi wojskami nowe, niezwykle wysokie wyma-

ganie co do ich wartości ideowo-politycznych, moralno-bojowych i psychicznych. O powodzeniu w walce zbrojnej w ostatecznym wyniku decydują ludzie, ich ideowo-polityczno zaangażowanie, niezłomne przekonanie o słuszności sprawy, w imię której walczą, ich walory moralno-bojowe, hart, ofiarność i poświęcenie oraz poziom odporności psychicznej na destrukcyjne oddziaływanie współczesnego pola walki.

W całokształcie działań bojowych, a zwłaszcza OGM, względnie należy - stwierdzony w oparciu o liczne doświadczenia wojenne - fakt, iż stan moralno-polityczny, walory bojowe i odporność psychiczna żołnierzy, tak szeregowców, jak i dowódców, na polu walki nie są wartościami stałymi i niezmiennymi. Wręcz odwrotnie, cechują się one bardzo dużym dynamizmem, ulegają nieustannym wahaniom i zmianom w zależności od konkretnych warunków, okoliczności i rozwoju sytuacji zarówno w płaszczyźnie politycznej, jak i bojowej. Dotyczy to w stopniu najwyższym stanu nastrojów żołnierzy, ich gotowości do aktywnych działań, wytrzymałości fizycznej i odporności psychicznej. Stąd też nieustanna dbałość o wysoki poziom wartości ideowo-politycznych, moralno-bojowych i psychicznych stanów osobowych jest szczególnie ważnym obowiązkiem dowódców wszystkich szczebli, a operatywnie i systematycznie prowadzona i kompleksowo rozumiana praca partyjno-polityczna w toku działań OGM jest nieodłącznym elementem dowodzenia jej wojskami w warunkach współczesnego i przyszłego pola walki. "Regulamin walki sił zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej" podkreśla z całą mocą, że "/.../ za pracę polityczną, stan moralno-polityczny i dyscyplinę żołnierzy/.../ odpowiada dowódca. Dowódca/.../ powinien stawiać aparatowi politycznemu i podległym dowódcem konkretne zadania dotyczące kształtowania wysokiego stanu moralno-politycznego wojsk /.../. Prowadzenie pracy politycznej w działaniach bojowych jest nieodłącznym elementem dowodzenia na współczesnym polu walki"^{1/}.

Przywiązując wielkie znaczenie do czynnika moralno-politycznego w osiągnięciu zwycięstwa w walce, socjalistyczna myśl wojskowo-teoretyczna nie ABSOLUTYZUJE go jednak. W ramach tej koncepcji wszystkie czynniki i warunki decydujące o przebiegu i wynikach wojny /walki/ należy rozpatrywać w dialektycznej jedności i wzajemnych powiązaniach. Każda jednostronność w tej dziedzinie może wyrzędzić jedynie niepowetowaną szkodę.

Specyfika działań OGM F /A/ wpływa w sposób istotny na określanie i wyznaczanie celów oraz zadań kompleksowo rozumianej pracy partyjno-politycznej. Wynika to przede wszystkim z: podstawowych celów opera-

1/ Regulamin walki sił zbrojnych PRL.MON. Warszawa 1964, s. 48.

cyjno-taktycznych, jakie stawiane są przed OGM w ramach operacji frontowej czy armijnej, szczegółowych zadań w poszczególnych fazach operacji, zasad, metod i technik prowadzenia walki w zależności od rozwoju sytuacji, możliwości operacyjno-taktycznych i technicznych, a także od obszaru, w aspekcie polityczno-demograficznym, na którym OGM będzie prowadziła działania. Cele i zadania w sferze działania politycznego, moralno-bojowego i psychologicznego w swojej podstawowej strukturze będą bazowały na uniwersalnych założeniach, zasadach i metodach tej pracy, funkcjonujących niezależnie od charakteru prowadzonych działań bojowych. W drugiej jednak płaszczyźnie, a raczej równolegle, będą one stymulowane bardzo mocno przez fakt, że podstawowym celem OGM jest zapewnienie siłom głównym frontu /armii wykonania zadań przy minimalnych stratach własnych poprzez:

- a/ przenikanie wojsk OGM w przestrzeń operacyjną nieprzyjaciela;
- b/ prowadzenie w tej przestrzeni operacyjnej wysoce manewrowych, a także rajdowych działań bojowych;
- c/ zdeorganizowanie systemu obrony nieprzyjaciela, a zwłaszcza niszczenie środków napadu jądrowego, systemu dowodzenia i innych elementów jego infrastruktury obronnej;
- d/ przeniesienie wysiłku działań w głąb obrony nieprzyjaciela oraz utworzenie wewnętrznego frontu na jego tyłach.

Na charakter zadań oraz pracy w płaszczyźnie polityczno-propagandowej, organizacyjnej i psychologicznej istotny wpływ będą wywierały specyficzne uwarunkowania działania wojsk OGM, między innymi takie, jak:

- duża szybkość przemieszczania się z głębi operacyjnej do rubieży wyjścia do bitwy;
- bardzo krótki okres pobytu wojsk w rejonie ześrodkowania i rejonie wyjściowym;
- działania w oderwaniu od sił głównych w głębi operacyjnej i zazwyczaj na terytorium nieprzyjaciela;
- duża ruchliwość i manewrowość działań oraz ich dynamizm wymagający szczególnej zdolności do szybkiego reagowania i operatywnego podejmowania decyzji;
- szczególna zmienność sytuacji operacyjno-taktycznej oraz otrzymywanych do realizacji zadań bojowych;
- pełna samodzielność działań zwłaszcza przy wykonywaniu zadań bojowych;
- specyfika ugrupowania bojowego i działania przy otwartych skrzydłach tego ugrupowania;
- stosunkowo duża izolacja przestrzenna między związkami taktycznymi, jednostkami a nawet pododdziałami;

- występowanie dużych trudności w dowodzeniu wojskami;
- zwiększone /znacznie/ trudności i niedobory w zaopatrzeniu bytowym, pomocy w zakresie służby zdrowia i w innych sferach logistyki;
- zmniejszony stopień ochrony wojsk przed środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela;
- wzrost zagrożenia i możliwość uderzeń BMR ze strony nieprzyjaciela na poszczególne elementy ugrupowania bojowego;
- szczególnie duży stopień nasilenia aktywności organów wojny psychologicznej nieprzyjaciela;
- ciągle zagrożenie tak bezpośrednie, jak i pośrednie oraz poczucie zwiększonego stopnia zagrożenia wśród stanów osobowych.

Z faktu, że działania OGM zagrażają najbardziej nervalgicznym ogniom ugrupowania obronnego nieprzyjaciela, wynika także świadomość, iż przeciwko jej wojskom skierowane będą najlepsze jego odwody i siły z głębi operacyjnej. Przedstawiana, w ogólnych z konieczności zarysach, specyfika działania OGM będzie i powinna w sposób istotny stymulować podstawowe cele i zadania stawiane przed kompleksowo ujmowaną pracą partyjno-polityczną w OGM F /A/.

2. Cele i zadania pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych OGM F /A/

Precyzowane oraz stawiane przed ogniwami dowódczo-sztabowymi, etatowym aparatem politycznym, aktywnym partyjno-młodzieżowym cele i zadania w zakresie kompleksowo rozumianej pracy partyjno-politycznej wpływają z przeznaczenia, miejsca i zadania OGM w całokształcie operacji zaczepnej frontu czy armii.

Celem podstawowym tej pracy jest najbardziej optymalne przyczynianie się do pełnego wykonania zadań bojowych /operacyjno-taktycznych/ postawionych przed OGM F /A/ poprzez właściwie ukierunkowane, planowane i zorganizowane działanie na wojska własne, ludność na obszarze działań oraz na wojska nieprzyjaciela. Najwyższym kryterium oceny efektywności działania dowódców i aparatu politycznego w ideowo-politycznym, moralno-bojowym i psychologicznym przygotowaniu wojsk jest i POWINNO BYĆ wykonanie przez ZT, oddziały i pododdziały OGM zadań bojowych.

Niezbędne na współczesnym polu walki walory ideowo-polityczne, moralne, bojowe, psychiczne i fizyczne oraz cechy osobowości żołnierzy kształtowane są nieustannie w procesie szkolenia i wychowania wojsk przed ich wejściem do walki. W wyniku tych zabiegów dokonują się odpowiednie przeobrażenia w sferze intelektualnej, mentalnej i manualnej żołnierza, które powinny go wprowadzić w stan pożądanej gotowości bojo-

wej, politycznej i moralno-psychicznej do realizacji określonych zadań bojowych na polu walki. Stąd też polityczne, moralne i psychologiczne przygotowanie wojsk OGM jest jednym z PIERWSZORZĘDNYCH ZADAŃ wszystkich ogniw dowódczo-sztabowego i polityczno-wychowawczego działania.

Szczególną a nawet decydującą rolę w politycznym, moralnym i psychologicznym przygotowaniu wojsk OGM do przyszłych działań na polu walki spełnia kształtowanie wysokiego poziomu socjalistycznej świadomości, ideowo-politycznego zaangażowania i postaw zmierzających do pełnej AKCEPTACJI politycznych celów prowadzonej wojny oraz zrozumienia jej rzeczywistej istoty. Doświadczenia zarówno z lat II wojny światowej, jak i wojen współczesnych wykazują, że to głównie siła i trwałość postaw ideowo-politycznych dają gwarancję, iż żołnierz będzie mocniej uodporniony na destrukcyjne działanie negatywnych czynników występujących na dzisiejszym i przyszłym polu walki. Praktyka życia potwierdza ponadto, że im silniejsze są motywacje ideowo-polityczne, tym mocniejsze będą psychologiczne mechanizmy obronne; żołnierz znajdujący się w sytuacjach trudnych, skomplikowanych i niebezpiecznych będzie działał bardziej skutecznie. Jest sprawą oczywistą, że wysoki stopień ideowo-politycznego zaangażowania nie zastąpi dobrego wykształcenia, sprawnego dowodzenia, czy przygotowania psychologicznego żołnierzy, lecz może i powinien je w sposób znaczny WZMACNIAĆ. Występuje tutaj swoista, dialektyczna w swej istocie, współzależność pomiędzy czynnikami, wartościami i postawami moralno-bojowymi, ideowo-politycznymi i psychicznymi mająca istotny wpływ na sposób zachowania się żołnierza w walce. Stąd też systematyczne przygotowywanie stanów osobowych OGM w zakresie uodpornienia psychicznego i kształtowania pożądanых walorów moralno-bojowych to kolejna grupa zadań, które powinny być realizowane przez dowódców wszystkich szczebli i aparat partyjno-polityczny OGM. Obok przedstawionych wyżej celów i zadań występuje cały szereg zagadnień bardziej szczegółowo związanych z omawianą problematyką, a dotyczących m.in. współdziałania, kierowania, obiegu informacji, popularyzowania, rozpoznania politycznego itp. Przedsięwzięcia te muszą być w swej merytorycznej treści ukierunkowane na realizację zasadniczych celów i zadań w ramach kompleksowo rozumianego działania politycznego OGM.

Dla pełnego i bardziej uporządkowanego określenia zadań stojących przed dowódcami i aparatem partyjno-politycznym OGM F /A/ celowe będzie ich rozpatrzenie ze względu na obiekty oddziaływania, czyli:

- wojska własne;
- wojska nieprzyjaciela;
- ludność na obciążeniu działań OGM.

Rozpatrzeniu każdej z tych grup obiektów politycznego oddziaływania towarzyszą zagadnienia merytoryczne i metodologiczne związane ze sferą ideowo-polityczną, moralno-etyczną i psychologiczną.

a. Cele i zadania dotyczące wojsk własnych

W odniesieniu do wojsk własnych obejmują one ewym zakresem i precyzowane powinny być w następujących płaszczyznach:

1/ ideowo-politycznej, co powinno zapewniać ukształtowanie i utrwalenie pożądaných na danym etapie działań przekonań, poglądów i postaw stanów osobowych, kształtowanie przekonania o słuszności sprawy, w imię obrony której toczy się walka, wyrabianie i utrwalanie u żołnierzy silnych motywacji ideowo-politycznych do aktywnego prowadzenia działań bojowych i silne uodpornienie na treści upowszechniane przez organa wojny psychologicznej nieprzyjaciela;

2/ wartości moralno-bojowych, co powinno zapewnić należyte sprawność działania, zwłaszcza w sytuacjach trudnych, wysoką dyscyplinę bojową, dużą aktywność i zryw zaczepny oraz ukształtowanie pożądaných cech żołnierskich niezbędnych na polu walki w specyficznych warunkach działań OGM;

3/ psychologicznej, co powinno zapewnić wysoki stopień uodpornienia stanów osobowych OGM na destrukcyjnie oddziałujące na psychikę ludzką czynniki towarzyszące współczesnemu polu walki, a zwłaszcza dające znać o sobie w trakcie działania OGM.

Merytoryczne treści politycznego, moralno-bojowego i psychologicznego przygotowania stanów osobowych OGM F/A/ podzielić można ponadto na dwie podstawowe grupy:

a/ treści uniwersalne - odnoszące się do całego stanu osobowego bez względu na charakter i specyfikę zadań, czy miejsce w całokształcie struktury organizacyjno-grupowej;

b/ treści specjalistyczne - bardziej zróżnicowane i odnoszące się do podstawowych elementów składowych struktur osobowych oraz specyfiki otrzymanych przez poszczególne ZT, oddziały i pododdziały oraz elementy ugrupowania bojowego OGM zadań.

Szczególnie ważne w całokształcie oddziaływania politycznego na wojska własne jest wyrabianie i utrwalanie silnych MOTYWACJI do działań w składzie OGM, a zwłaszcza doprowadzenie do pełnego zrozumienia ważności celów i zadań realizowanych przez wojska OGM dla powodzenia sił głównych frontu /armii/.

Do metod i form działania stosowanych wobec wojsk własnych należą a.in.: rozpoznanie, informowanie, pozyskiwanie, neutralizowanie, współdziałanie, zwalczanie itd.

b. Cele i zadania dotyczące wojsk nieprzyjaciela

Obejmują one swym zakresem i precyzowane powinny być w następujących płaszczyznach:

1/ rozpoznawczo-informacyjnej, co powinno zapewnić uzyskiwanie oraz przekazywanie do zainteresowanych niezbędnych danych o nieprzyjacielu, jego stanie polityczno-moralnym i nastrojach, danych demograficzno-osobowych, danych związanych z działaniem organów wojny psychologicznej itp. Dotyczy to zwłaszcza odwodów podciąganych z głębi operacyjnej i kierowanych do walki z OGM;

2/ polityczno-propagandowej, co powinno zapewnić osłabienie wiary w słuszność sprawy, o którą walczą żołnierze, doprowadzić do niewiary w zwycięstwo, osłabić wolę walki, a w rezultacie zapewnić polityczno-moralne rozbrojenie nieprzyjaciela i wzmocnienie własnego frontu duchowego;

3/ działalności dezinformacyjnej, co powinno przyczynić się do wywoływania niepewności, nieufności, chaosu, braku zaufania do przełożonych oraz dezorganizacji w podchodzących i walczących wojskach nieprzyjaciela;

4/ psychologiczno-nękającej, co powinno przyczyniać się do obniżenia progu odporności psychicznej żołnierzy nieprzyjaciela, zwiększenia stanów zmęczenia, rozdrażnienia, zagrożenia itp.

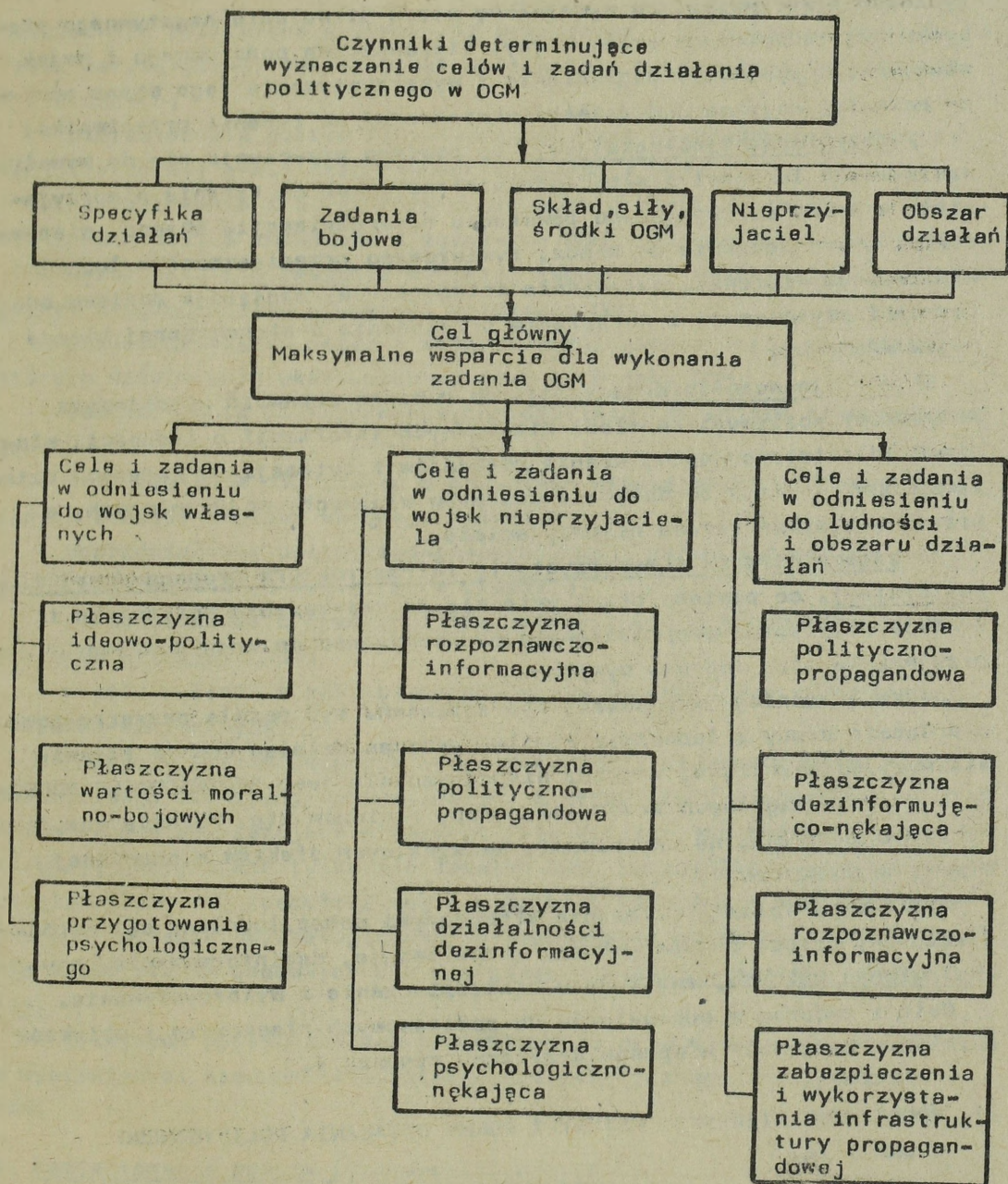
Szczególnie istotne w warunkach działań OGM jest wywoływanie i utrwalanie wśród wojsk nieprzyjaciela silnego przeświadczenia, iż cały system obrony został zniszczony, a wszelkie próby jego odtworzenia nie mają szans powodzenia. Dotyczy to tak wojsk będących w styczności bojowej z wojskami OGM, jak i wojsk sił głównych nieprzyjaciela.

Metodami i formami oddziaływania na wojska nieprzyjaciela są m.in.: rozpoznanie, osłabianie, zwalczanie, pozyskiwanie, dezinformowanie, nękanie, współdziałanie itp.

c. Cele i zadania dotyczące obszaru działań OGM, ludności

Obejmują one swym zakresem i precyzowane powinny być w odniesieniu do obszaru i ludności własnego kraju, państwa sojuszniczego oraz obszaru i ludności przeciwnika w następujących płaszczyznach:

1/ polityczno-propagandowej, co powinno zapewnić pełne wsparcie wojsk OGM we wszystkich sferach działania przez ludność i władze administracyjne własnego i sojuszniczego kraju oraz wzmocnienie polityczno-propagandowego oddziaływania na ludność tych terenów ze strony wyspecjalizowanych organów wojsk OGM. Działanie polityczno-propagandowe powinno spowodować naruszenie i zdeformowanie postaw ideaowo-politycznych.

Rys. 1. Schemat obrazujący cele, zadania, obiekty i płaszczyzny działania politycznego w OGM F /A/ oraz główne determinanty wpływające na ich wyznaczenie

tycznych przeciwnika, co wyrażałoby się w utrwalaniu negatywnego stosunku tej ludności do celów wojny, kierownictwa państwowego i wojsk własnych. Odpowiednie pogłębienie i wykorzystywanie tego stanu powinno pozwolić wojskom OGM działać skuteczniej na terenie przeciwnika;

2/ dezinformacyjno-nękającej, co powinno przyczynić się do wywołania-wśród ludności i władz administracyjnych na terenie nieprzyjaciela - stanu sprzyjającego powstaniu dezorganizacji, chaosu, niepewności, braku zaufania do władz, żywiołowego przenieszczenia ludności w pożądanym kierunku, narastania antagonizmów, obniżenia poziomu odporności psychicznej i narastania przekonania o nieuchronnej klęsce wojsk własnych;

3/ rozpoznawczo-informacyjnej, co powinno zapewnić uzyskiwanie wszystkimi możliwymi kanałami niezbędnych informacji o ludności, władzach administracyjnych, stanie nastrojów i sytuacji na terenach działania OGM. Powinno to dotyczyć obszarów własnych, sojuszniczych, a przede wszystkim terenu nieprzyjaciela;

4/ zabezpieczenia i wykorzystania infrastruktury propagandowej i kulturalnej, co powinno przyczynić się do zwiększenia potencjału i środków polityczno-propagandowego oddziaływania na wojska własne, nieprzyjaciela oraz ludność cywilną.

Jedną z ważniejszych zasad, która powinna być ściśle przestrzegana w procesie pracy z ludnością cywilną podczas działań OGM na terenie własnym, sojuszniczym, czy też nieprzyjaciela jest ZRÓŻNICOWANE PODEJŚCIE do poszczególnych środowisk, grup, regionów itp. Pozwala ona, jak wykazuje praktyka, na uzyskiwanie maksymalnych efektów w omawianej sferze działalności.

Metodami i formami działania stosowanymi wobec ludności są: współdziałanie, pomoc, oddziaływanie, pozyskiwanie, dezinformowanie, psychologiczne nękanie, zwalczanie, zabezpieczanie i wykorzystywanie.

Cele i zadania w odniesieniu do podstawowych płaszczyzn i obiektów działań przedstawia w sposób graficzny rysunek 1.

II. PODSTAWOWE KIERUNKI, METODY I FORMY DZIAŁANIA POLITYCZNEGO W OGM F /A/

Kierunki, metody i formy działania politycznego wpływają przede wszystkim z celów i zadań, jakie na danym etapie operacji /walki/ stoją przed wojskami OGM, ogólnej sytuacji polityczno-militarnej oraz celów i zadań w płaszczyźnie kompleksowo rozumianej pracy partyjno-politycznej sformułowanych przez szefa zarządu politycznego frontu /armii/.

Działalność polityczna w OGM F /A/ prowadzona jest - tak ze względu na treść merytoryczną, jak i obiekt działania - w następującym zakresie i kierunkach:

- kształtowania postaw ideowo-politycznych niezbędnych żołnierzom socjalistycznej armii działającym w składzie OGM;
- kształtowania i utrwalania pożądaných i niezbędnych na współczesnym polu walki, a zwłaszcza u żołnierza OGM, walorów moralno-bojowych;
- wyrabianie i utrwalanie wysokiej odporności psychicznej ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki działania OGM;
- przeciwdziałania organom wojny psychologicznej nieprzyjaciela, których działalność ukierunkowana jest na wojska OGM;
- oddziaływania polityczno-psychologicznego na wojska nieprzyjaciela;
- przygotowania do działań w warunkach użycia broni jądrowej oraz innych środków i broni masowego rażenia;
- współdziałania polityczno-propagandowego zarówno w koalicyjnym, jak i narodowym oraz wewnętrznym układzie;
- zabezpieczenia i wykorzystania infrastruktury propagandowej na obszarze działania OGM;
- współdziałania w zabezpieczaniu spraw bytowo-zaopatrzeniowych i medyczno-sanitarnych.

W każdym z przedstawionych wyżej zakresów i kierunków działania politycznego obowiązują prawa, metody i formy pracy o charakterze uniwersalnym obowiązujące w każdego typu działaniach bojowych oraz istotne, specyficzne tylko dla działań OGM. Szczególnej ważności przy uwzględnianiu tej specyfiki nabiera problem planowej i zorganizowanej pracy w zakresie psychologicznego przygotowania wojsk w celu wyrobienia wśród stanów osobowych OGM wysokiego poziomu odporności psychicznej.

W kolejnych podrozdziałach przedstawiono przedsięwzięcia związane z wymienionymi kierunkami oddziaływania politycznego realizowanego w OGM.

1. Kształtowanie postaw ideowo-politycznych

- kształtowanie wśród stanów osobowych głębokiego przekonania o polityczno-militarnej słuszności i ważności prowadzonych działań;
- utrzymanie i utrwalenie wysokiego stanu moralno-politycznego i nastrojów niezależnie od rozwoju sytuacji polityczno-militarnej i taktyczno-bojowej powstałej w toku działań OGM;
- umacnianie postaw ideowo-politycznego zaangażowania, będącego

głównym fundamentem aktywności bojowej, ofiarności i poświęcenia oraz wewnętrznych motywacji działania zmierzającego do pokonania nieprzyjaciela;

- zaszczepianie i utrwalanie przekonania o polityczno-moralnej i militarnej przewadze naszych wojsk, czego dowodem jest posiadanie przez nie inicjatywy operacyjno-taktycznej;

- ukazywanie sprzeczności i antagonizmów społeczno-politycznych i innych w sferach życia społecznego oraz w armiach poszczególnych państw NATO;

- utrwalanie przekonania o sile i przewadze naszego koalicyjnego systemu obronnego wpływającego zwłaszcza z siły bojowej Armii Radzieckiej i potęgi ZSRR;

- umacnianie wśród stanów osobowych nienawiści do nieprzyjaciela oraz zrozumienia i akceptacji faktu, iż walcząc z polityczno-militarną strukturą państw NATO przyczyniają się do politycznego i społecznego wyzwolenia mas pracujących i zwycięstwa idei socjalizmu;

- systematyczne informowanie o sytuacji polityczno-militarnej i operacyjno-taktycznej w układzie globalnym, sytuacji OGM oraz sił głównych frontu /armii/;

- operatywne wykorzystywanie sukcesów bojowych wojsk OGM dla umocnienia ducha ofensywności, wiary w zwycięstwo, przekonania stanów osobowych o naszej przewadze i mobilizacji do jeszcze bardziej zdecydowanego działania oraz aktywności na polu walki;

- popularyzowanie bohaterstwa i nieprzeciętnych czynów bojowych oraz najlepszych doświadczeń w walce będących rezultatem działań pojedynczych żołnierzy, zespołów, pododdziałów i oddziałów;

- dawanie przez dowódców, oficerów politycznych, członków aktywu politycznego i wszystkich komunistów osobistego przykładu świadczącego o ideowo-politycznym zaangażowaniu, ofiarności, poświęceniu i bezwzględnej woli walki oraz zwycięstwa nad nieprzyjacielem;

- prowadzenie stałego, kompleksowo ujmowanego rozpoznania, współdziałania politycznego, analizy i oceny sytuacji wśród wojsk własnych i przeciwnika oraz operatywne reagowanie na wszelkie destrukcyjne zjawiska i tendencje w tym zakresie, a zwłaszcza wpływające ze specyfiki działania OGM.

2. Kształtowanie i utrwalanie pożądanych walorów moralno-bojowych stanów osobowych OGM

- rozwijanie i utrwalanie wśród stanów osobowych męstwa, odwagi, aktywności, spostrzegawczości, wytrwałości, wewnętrznego zdyscyplino-

wania, gotowości do wyrzeczeń, czujności i zdecydowania;

- wyrabianie u szeregowców, dowódców wszystkich szczebli, pracowników sztabów i oficerów politycznych zrywu zaczepnego, metod energicznego i zdecydowanego działania, bojowej inicjatywy, rozsądnej brawury, bojowej przebiegłości, sprytu, samodzielności, działania z zaskoczenia, przedsięwziętości i zaradności, szybkości w podejmowaniu decyzji itp.;

- wyrabianie maksymalnej wytrzymałości fizycznej, odporności na zmęczenie, brak snu, braki w wyżywieniu, niewystarczającą opiekę lekarską, przeciążenie zadaniami i obowiązkami oraz odporności na inne niedogodności wynikające ze specyfiki działania OGM;

- wyrabianie poczucia osobistej odpowiedzialności za wykonanie zadania bojowego, a tym samym zadań całej OGM, uświadomienie konieczności tego wysiłku i jego wpływu na pomyślne działanie sił głównych frontu /armii/;

- kształtowanie i utrwalanie bojowego współdziałania, żołnierskiego koleżeństwa, wzajemnego zaufania, wiary w pomoc i wspieranie w trudnych sytuacjach oraz poczucia moralno-psychologicznej więzi i dumy z przynależności od OGM;

- umacnianie głębokiego zaufania bojowego do dowódców wszystkich szczebli, wiary w słuszność podejmowanych decyzji i konieczność ich bezwzględnego wykonywania oraz głębokiej wiary w powodzenie działań OGM i całej operacji frontu /armii/;

- wyrabianie i bezwzględne egzekwowanie dyscypliny bojowej i sumiennego wykonywania obowiązków żołnierskich; energiczne przeciwdziałanie wszelkim przejawom dezorganizacji, osłabianiu dyscypliny żołnierzy i naruszaniu ich poziomu moralno-bojowego; rugowanie nieuzasadnionej samowoli, dowolnej interpretacji otrzymywanych zadań, nieprzemysłanego szafowania siłami i środkami przy istniejących w OGM trudnościach w zaopatrzeniu i uzupełnianiu;

- systematyczne pogłębianie bojowo-psychicznej integracji i lojalności wewnątrz wojsk OGM tak w układzie pionowym, jak i poziomym, a także pomiędzy rodzajami wojsk i służb działających w ramach OGM i wspierających jej bojowe działania;

- utrzymanie wysokiego poziomu maskowania /w tym taktyczno-operacyjnego/, skrytego podejścia, działania z zaskoczenia, czujności bojowej i wyczulenia na działalność oraz penetrację grup dywersyjno-rozpoznawczych;

- wyrabianie i utrwalanie poczucia wysokiej żołnierskiej troski o broń i technikę bojową oraz umacnianie przekonania o jej niezawodności i wyższości nad bojowym wyposażeniem przeciwnika.

3. Wyrabianie i utrwalanie wysokiej odporności psychicznej wojsk OGM

W działaniach bojowych na współczesnym i przyszłym polu walki, a zwłaszcza w działaniach typu manewrowego i rajdowego, niebezpieczeństwo siła stosowanej broni, w tym supertechniki, odczuwanie zwiększonego zagrożenia ze wszystkich stron, uczucie niepewności, osamotnienia, a w skrajnych wypadkach opuszczenia i zapomnienia w nieustannie zmieniających się sytuacjach będą w sposób szczególnie destrukcyjny wpływać na psychikę zarówno szeregowców, jak również dowódców wszystkich szczebli. Z charakteru działań OGM wynika, że stopień zagrożenia psychologicznego stanów osobowych będzie znacznie większy niż w wojskach sił głównych frontu /armii/. Jest to m.in. związane z koniecznością działania w warunkach: oderwania od względnie stałej linii frontu, ciągłego zagrożenia okrążeniem i zniszczeniem, dużej samodzielności prowadzonych działań zwłaszcza typu rajdowego i konieczności liczenia tylko na własne siły, zwiększonych trudności w zaopatrzeniu wojsk i możliwości ewakuacji rannych, stałego zagrożenia bronią jądrową, innymi rodzajami broni, BMR, supertechniką itp. Wszystko to oraz normalne tradycyjne zjawiska występujące na polu walki będą destrukcyjnie na sferę psychiczną indywidualnego żołnierza i dowódcy oraz zbiorowe reakcje psychiczne, postawy stanów osobowych zespołów, pododdziałów i oddziałów. W.I.Lenin pisał w tym właśnie kontekście, że "Żywiołem wojny jest niebezpieczeństwo, na wojnie nie ma ani jednej chwili, kiedy nie czyhałoby na ciebie niebezpieczeństwo"^{2/}, zaś Michał Kalinin w pracy pt. "O wychowaniu komunistycznym i obowiązku żołnierskim" stwierdził, że: "na wojnie człowiek w ciągu jednego dnia lub kilku miesięcy przeżywa to, czego nie przeżyje nawet w czasie 10 lat normalnego życia"^{3/}. Te lapidarne, lecz jakże prawdziwe stwierdzenia mają szczególne odniesienie do sytuacji występujących w specyficznych warunkach działania OGM.

Faktem jest, że jeśli na polu walki - charakteryzującym się brakiem stałej linii frontu, szybkim przebiegiem działań, a w związku z tym dużą płynnością, zmiennością i niejasnością sytuacji - zaczynają występować jakieś nieoczekiwane, niezrozumiałe i zaskakujące walczących zdarzenia, to reakcje żołnierzy, w tym i dowódców mogą być nieobliczalne, nielogiczne, irracjonalne i błędne, nie odpowiadające wcale położeniu /potwierdzają to doświadczenia II wojny światowej, w tym działania prowadzone przez grupy szybkie Armii Radzieckiej/.

2/ Dzieła, tom 33, KiW, Warszawa 1954, s. 87.

3/ M.Kalinin "O wychowaniu komunistycznym i obowiązku żołnierskim", KiW, Warszawa 1960, s. 423.

Z analizy tego zjawiska należy wnosić, iż elementy domniemanego niebezpieczeństwa i zagrożenia oddziałuje na psychikę żołnierza niemal tak samo jak realne niebezpieczeństwo.

Dlatego też problemy gotowości psychicznej, przygotowania psychologicznego do działań bojowych oraz wyrabianie wysokiego poziomu odporności psychicznej stanów osobowych nabierają w wojskach przygotowujących się i działających w składzie OGM szczególnie ważnego znaczenia. Każdy dowódca, przełożony i cały aparat partyjno-polityczny w wojskach OGM powinni tę problematykę dobrze znać i uwzględnić w czasie działań.

Gotowość psychiczną traktować należy jako określony stan psychiki nastawionej na w pełni racjonalne zachowanie, aktywne i zdecydowane prowadzenie działań bojowych w skomplikowanych warunkach współczesnego pola walki, a zwłaszcza optymalne rozwiązywanie i wykonywanie zadań w sytuacjach szczególnie trudnych, których nie brak będzie w toku działań OGM.

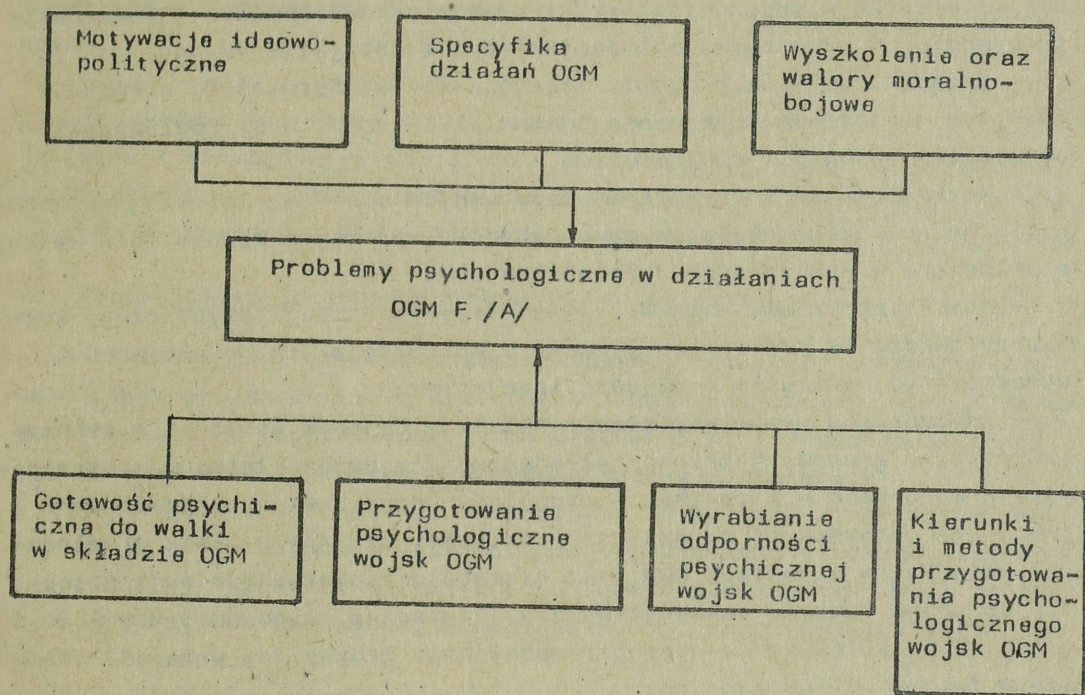
Przygotowanie psychologiczne do działań bojowych w składzie OGM to kształtowanie, rozwijanie i utrwalanie przede wszystkim takich pozytywnych cech psychicznych i osobowościowych żołnierza, które są niezbędne w toku specyficznych działań OGM. Jest to swego rodzaju przedłużenie i pogłębianie wychowania oraz wyszkolenia żołnierzy i stały komponent szkolenia bojowego i politycznego, mający swoje cele, zadania, środki, właściwości metodologiczne. Konkretnie rozwiązywanie problemów przygotowania psychologicznego żołnierzy OGM bazować powinno na wszechstronnej znajomości przez dowódców, oficerów politycznych i wszystkich żołnierzy wpływu sytuacji bojowej na psychikę i specyfikę zachowania się w walce, a zwłaszcza w sytuacjach nietypowych i szczególnie trudnych. Głównym zadaniem przygotowania psychologicznego wojsk OGM jest wyrabianie i utrwalanie odporności psychiki oraz wewnętrznych motywacji i gotowości do wykonania zadań bojowych bez względu na istniejący stopień zagrożenia.

Do psychologicznych przesłanek pomyślnego wykonania zadań bojowych realizowanych przez OGM należy między innymi zaliczyć: cechy i właściwości umysłowo-intelektualne, uczuciowo-emocjonalne, wolincjonalne i moralne, mistrzostwo bojowe oraz motywacje ideowo-polityczne, a także wytrenowanie i hart psychiczny. Wszystkie te przesłanki znajdują i powinny znajdować swój wyraz w odporności psychicznej i maksymalnej gotowości stanów osobowych OGM do walki.

Odporność psychiczna, w tym właśnie kontakście, to przede wszystkim zachowanie normalnego funkcjonowania procesów psychicznych i racjonalnego przejawiania różnych stron osobowości w szczególnie trudnych sytuacjach bojowych, utrzymanie maksymalnej kontroli nad swoim zachowaniem w sytuacjach silnego zagrożenia, opanowanie uczucia strachu i nieuleganie panice oraz pełne nastawienie intelektualnej i uczuciowo-wolincjonalnej sfery psychiki na wykonanie zadania bojowego w każdym etapie walki OGM^{4/}.

Rozpatrując psychologiczne problemy działania wojsk OGM, uwzględniać należy fakt, iż między przygotowaniem psychicznym, moralno-politycznym i wyszkoleniem bojowym występują swego rodzaju dialektyczne w swej istocie zależności. Wynika to głównie z tego, iż nawet najlepsze walory psychiczne nie gwarantują powodzenia w walce przy niskim poziomie stanu moralno-politycznego, słabych motywacjach ideowo-politycznych, czy też niewystarczającym przygotowaniu bojowym. Z drugiej zaś strony żołnierz może być w pełni przekonany o ideowo-politycznej słuszności sprawy, której broni, dobrze wyszkolony, w pełni rozumiejący i akceptujący konieczność swego działania w składzie OGM, lecz nie być psychologicznie przygotowany do sprostania trudnościom, z którymi może się spotkać w trakcie jej specyficznych działań. Istnieją więc podstawy do stwierdzenia, że przygotowanie psychologiczne wspiera i wzbogaca całą sferę przygotowania politycznego oraz wpływa korzystnie na kształtowanie pożądanych walorów moralno-bojowych żołnierzy. Odpowiednie przygotowanie ideowo-polityczne i wyszkolenie bojowe wpływa z kolei korzystnie na stopień odporności psychicznej wojsk OGM każdego szczebla. Wybrane problemy psychologiczne w działaniach bojowych OGM oraz ich wzajemne związki przedstawia rys. 2.

4/ Psychologiczne problemy współczesnego pola walki przedstawione są m.in. w pracach radzieckich teoretyków wojskowych: S.K. Ilina "Moralnyj faktor w sowriemiennych wojnach", M.J. Djaczenki "Psichologiczno-pedagogiczeskoje osnovy dejatelnosti komandira". Wyd. Ministerstwa Obrony ZSRR 1978 i 1979.

Rys. 2. Wzajemne związki problemów psychologicznych w działaniach bojowych OGM

W całości przygotowania psychologicznego i wyrabiania odporności psychicznej wojsk OGM uwzględniać m.in. należy:

- kształtowanie i utrwalanie odpowiednich postaw ideowo-politycznych i światopoglądu jako głównych ogniw wywierających istotny wpływ na wszystkie cechy osobowości oraz motywację i akceptację celów walki, a także na świadome działania bojowe w warunkach zagrożenia;
- systematyczne zapoznawanie dowódców wszystkich szczebli, pracowników sztabów, oficerów politycznych i pozostałych żołnierzy ze zjawiskami w sferze moralno-psychologicznej /tak z pozytywnymi, jak i negatywnymi/, które mogą wystąpić wśród stanów osobowych OGM w trakcie jej działania, z określonymi zasadami, metodami i sposobami aktywnego

wpływanie przełożonych na te zjawiska, w celu ograniczenia lub całkowitego zniwelowania ich destrukcyjnych skutków;

- stałe psychologiczne hartowanie wojsk poprzez uruchamianie bodźców przyzwyczajających żołnierzy do gwałtownych zmian sytuacji, wzrostu stanu zagrożenia, działania w warunkach ekatremalnych itp. Musi się to odbywać w organicznej więzi z procesem wychowania ideowo-politycznego oraz szkolenia ogólnowojskowego i specjalistycznego;

- przeciwdziałanie poczuciu bezradności, osamotnienia, strachu, niewiary w możliwość wykonania postawionych zadań oraz rozluźnieniu dyscypliny bojowej i czujności;

- kształtowanie i utrwalanie pozytywnych cech żołnierskiej osobowości i walorów moralno-bojowych niezbędnych na współczesnym polu walki, a zwłaszcza w specjalnych działaniach OGM;

- operatywne zwalczanie wszelkich stanów depresji psychicznej żołnierzy zwłaszcza poprzez inspirację i pobudzanie ich do aktywności, dynamicznego działania i bojowej inicjatywy;

- zdecydowane przeciwdziałanie wszelkim objawom strachu, a zwłaszcza strachu grupowego przekestałcającego się bardzo łatwo - w sprzyjających warunkach - w panikę. Szczególnie ważne jest uświadamianie w pracy przygotowawczej do działań - że każdy przejaw paniki, a zwłaszcza ucieczki w warunkach OGM jest szczególnie nieracjonalny i prowadzi do swego rodzaju samobójstwa oraz skuteczne reagowanie dowódców i oficerów politycznych w momencie narastania groźby jej przejawiania się w formie zdynamizowanej;

- ocenianie stopnia psychologicznej odporności zwłaszcza dowódców i żołnierzy pełniących szczególnie odpowiedzialne i samodzielne funkcje w systemie gotowości bojowej oraz ich umiejętne przenoszenie - w uzasadnionych wypadkach - na funkcje mniej odpowiedzialne;

- wyrabianie i utrwalanie odporności stanów osobowych na psychologiczno-nękające i dezinformujące oddziaływanie organów wojny psychologicznej nieprzyjaciela;

- utrwalanie pełnego zaufania do dowódców i umacnianie przekonania, że dowódca /przełożony/ potrafi zawsze znaleźć właściwe rozwiązanie w każdej najbardziej skomplikowanej i groźnej sytuacji;

- stałe wyjaśnianie żołnierzom ogólnego położenia, sytuacji polityczno-militarnej, postępów bojowych sił głównych frontu /armii/, a także położenia i sytuacji w sąsiednich OGM;

- realizowanie planowych przedsięwzięć zmierzających do odtworzenia potencjału psychicznego wojsk po wykonaniu zadania zwłaszcza poprzez neutralizowanie i usuwanie u żołnierzy negatywnych skutków psychiczno-moralnych;

- służenie przez dowódców i oficerów politycznych /wszystkich i złożonych/ osobistym przykładem podczas walki w opanowaniu trudnych sytuacji w zachowywaniu się w momentach zagrożenia oraz wykazywanie się w każdej sytuacji dużą odpornością psychiczną;

- uwzględnienia w całości przygotowania psychologicznego wojsk OGM - dowiedzionych w czasie II wojny światowej, wojen społecznych, klęsk żywiołowych i katastrof - faktów świadczących o tym, że człowiek może znieść bardzo duże przeciężenia psychiczne, że potrafi się zaadaptować nawet do najgorszych warunków. W obliczu niebezpieczeństwa i szczególnego zagrożenia zaczynają się ujawniać pozytywne cechy psychiczne reakcji ludzkich. Należy te właśnie procesy w pracy ze stanami osobowymi OGM stale dostrzegać i odpowiednio wykorzystywać.

4. Przeciwdziałanie organom wojny psychologicznej nieprzyjaciela

- zdecydowane i szybkie przeciwdziałanie treściom polityczno-propagandowym upowszechnianym przez organa wojny psychologicznej nieprzyjaciela głównie poprzez operatywne uruchamianie i prowadzenie należyście ukierunkowanych operacji propagandowo-wyjaśniających;

- systematyczne działania zmierzające do pełnego niwelowania skutków akcji psychologiczno-dezinformacyjnej prowadzonej przez nieprzyjaciela przy włączeniu do tej pracy organów porządkowych WSW, kontrwywiadu, sztabów jednostek, wojsk łączności, rozpoznania i walki radioelektronicznej;

- szybka i zdecydowana likwidacja wykrytych zespołów i środków wojny psychologicznej nieprzyjaciela, w tym środków nękających w strefie działania OGM;

- wyjaśnianie zasad, metod i technik działania organów wojny psychologicznej nieprzyjaciela ze szczególnym uwzględnieniem przewidywanych sposobów oddziaływania na wojska OGM;

- wyrabianie i utrwalanie wśród wojsk OGM wysokiego poziomu odporności politycznej na wrogą propagandę upowszechnianą przez organa wojny psychologicznej;

- operatywne i szybkie demontowanie i likwidowanie w zarodku wszelkiego rodzaju plotek zwłaszcza o: zatrzymaniu natarcia sił głównych, okrążeniu i odcięciu wojsk OGM, przechodzeniu żołnierzy niektórych jednostek OGM na stronę przeciwnika, przerwaniu zaopatrzenia wojsk OGM;

- zdecydowane przeciwstawianie się szczególnie aktywnie upowszechnianej przez nieprzyjaciela tezie, że wojska OGM zostały świadomie i z premedytacją wysłane na zagładę i zniszczenie w imię realizacji celów głównych;

- demaskowanie dezinformacyjnych treści o zastosowaniu nowych, nieznanych środków walki, podchodzących odwodach operacyjnych, rzekomo skażonych rejonach, zatrutych źródłach wody, chorobach zakaźnych itp.;
- przygotowywanie żołnierzy OGM na możliwość użycia przez nieprzyjaciela psychogazów, zapoznanie stanów osobowych z ich działaniem i sposobami przeciwdziałania negatywnym objawom przez nie wywołanym;
- skuteczne przeciwdziałanie upowszechnianym treściom wojny psychologicznej skierowanym do ludności cywilnej w obszarze działania OGM, a zwłaszcza zmierzającym do wywołania niekontrolowanych przemian w tej ludności na drogach przegrupowania wojsk OGM.

5. Polityczno-psychologiczne oddziaływanie na wojska nieprzyjaciela

Przedmiotem oddziaływania organów propagandy specjalnej OGM F /A/ powinny być głównie:

- wojska nieprzyjaciela będące w bezpośredniej styczności bojowej z jednostkami OGM;
- wojska i personel obiektów nieprzyjaciela wyznaczonych do opanowania czy zniszczenia przez wojska OGM;
- podchodzące z głębi operacyjnej odwody nieprzyjaciela;
- ludność w wybranych rejonach oraz władze administracyjna na obszarze działania OGM.

Całość akcji propagandy specjalnej powinna być bezwzględnie uzgadniana i zsynchronizowana ze sztabem OGM, a także z organami propagandy specjalnej frontu /armii/. Oddziaływanie propagandy specjalnej na wojska i ludność powinno przebiegać w płaszczyznach:

- polityczno-propagandowej;
- dezinformacyjnej;
- psychologiczno-nękającej.

Cele, zadania, kierunki i sposoby działania propagandy specjalnej w OGM wymagają oddzielnego omówienia według proponowanych, a przedstawionych w dalszej części opracowania zagadnień.

6. Oddziaływanie i praca z ludnością oraz władzami administracyjnymi

Aby móc skutecznie oddziaływać na ludność cywilną oraz władze terenowe, neutralizować ich postawy, wykorzystywać do działań konstruktywnych na rzecz OGM, konieczne jest prowadzenie systematycznych studiów, rozpoznania, analiz i ocen w następujących dziedzinach:

- struktura demograficzna i społeczna, a zwłaszcza: liczba ludności, jej rozmieszczenie terytorialne, gęstość zaludnienia, charaktera-

ryetyka socjologiczna, zawodowa, skład narodowościowy itp.;

- infrastruktura społeczna obszaru działań, a zwłaszcza: rozmieszczenie i struktura ośrodków administracji państwowej /od szczebla najniższego/, organizacja i rozmieszczenie organów porządku publicznego, bezpieczeństwa, wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa, funkcjonowanie służb publicznych i komunalnych, system rozmieszczenia i możliwości ośrodków służby zdrowia, sieć ośrodków rekreacyjnych i sportowych, struktura i rozmieszczenie oddziałów samoobrony, straży pożarnej itp.;

- zasięg działania i wpływy partii politycznych oraz organizacji młodzieżowych, a zwłaszcza: wpływy i zasięg działania SPD, FDP, CDU i CSU, DKP, JUSO /przy działaniu na terenie RFN/, ich charakterystyka ilościowa i jakościowa, rozmieszczenie podstawowych komórek organizacyjnych, stosunek do celów toczącej się wojny, przewidywane formy działania i postawy na rzecz wysiłku militarnego itp.;

- struktura, wpływy i zasięg działania organizacji społecznych, zwłaszcza organizacji społeczno-politycznych, społeczno-użytecznych, naukowych, sportowo-turystycznych i innych, a przede wszystkim możliwości ich konstruktywnego wykorzystania, jak i aktywnego ograniczenia działalności;

- organizacja, rozmieszczenie i wpływy kościołów, związków wyznaniowych i ugrupowań religijnych, a zwłaszcza: liczebność, rozmieszczenie władz i obiektów, postawy wobec wojny i wysiłku militarnego, zakres działalności wydawniczej, wpływy w poszczególnych grupach środowiskowych itp.;

- stan świadomości i postaw politycznych, społecznych, moralnych i psychicznych, a zwłaszcza: stosunek do władzy państwowo-politycznej, ustroju społecznego i toczącej się wojny, do aktualnego systemu powiązań sojuszniczych, do wysiłku obronnego, do armii i służby wojskowej; zasięg i wpływ poglądów rewizjonistycznych i neonazistowskich; przewidywane postawy i zachowania w sytuacjach trudnych; reakcja na działania treści naszej propagandy; stopień odporności psychicznej; stosunek robotników napływowych do wojny, władzy i wojska, ich miejsce i pozycja w strukturze społecznej danego kraju.

W omawianej strukturze działania rozpoznania, analizy i oceny oraz przedsięwzięcia praktyczne realizować należy i odpowiednio różnicować w odniesieniu do:

- ludności i władz administracyjnych na terenie własnego kraju;
- ludności i władz administracyjnych na terenie kraju sojuszniczego;
- ludności i władz administracyjnych na terenie kraju nieprzyjaciela.

W całości oddziaływania i pracy z ludnością cywilną na obszarze działań OGM przestrzegać należy zasad obowiązujących w zachowaniu żołnierzy armii socjalistycznej. Metoda pozyskiwania do współpracy i neutralizowania powinna mieć priorytet nad metodami odrzucania, izolowania i zwalczania. Szczególną uwagę poświęcić należy operatywnemu wykorzystywaniu na terenie nieprzyjaciela organizacji środowisk postępowych, lewicujących, polonijnych lub negatywnie nastawionych do wojny.

Do podstawowych kierunków pracy polityczno-propagandowej wśród ludności cywilnej należy zaliczyć - obok tych, które przedstawiono dotychczas - między innymi:

- systematyczne poznawanie i analizowanie nastrojów oraz zjawisk w sferze polityczno-moralnej i psychicznej, jakie mogą powstać na tle ogólnej sytuacji polityczno-militarnej oraz na tle specyficznych metod działania OGM tak wśród ludności cywilnej własnej, sojusznicznych krajów, jak i nieprzyjaciela;

- nawiązywanie, utrzymywanie i wykorzystanie na korzyść wojsk OGM kontaktów i pomocy ze strony władz administracyjnych na obszarze działań;

- w zależności od rozwoju sytuacji, czasu, możliwości i potrzeb prowadzenie wśród ludności odpowiedniej pracy politycznej i propagandowo-agitacyjnej właściwie zróżnicowanej;

- unikanie tendencji nieodpowiedniego ingerowania w sprawy wewnętrzne władzy administracyjnej, ludności cywilnej i narodowościowej, sprawy wiary i kościoła na terytorium kraju sojuszniczego;

- niwelowanie nieprzyjaznych nastawień ludności na terenie nieprzyjaciela do wojsk i żołnierzy OGM oraz przygotowanie stanów osobowych jednostek na taką ewentualność. Zdecydowane zwalczanie wszelkiej wrogiej i dywersyjnej działalności ze strony ludności cywilnej;

- unikanie niszczenia dóbr i obiektów kulturalnych, uświęconych tradycją i kultem religijnym, a zwłaszcza objętych konwencją genewską o ochronie zabytków;

- nawiązywanie i odpowiednie wykorzystanie kontaktów z ośrodkami polonijnymi na obszarze działania OGM.

7. Przygotowanie do działań w warunkach użycia BMR:

- prowadzenie systematycznej pracy uświadamiającej i szkoleniowej na temat szczególnego zagrożenia wojsk OGM bronią masowego rażenia i konieczności należytego przygotowania się do zwalczania jej skutków;

- przeciwdziałanie wyolbrzymianiu skutków użycia BMR poprzez wy-

jaśnienie i utrwalanie w procesie przygotowania do działań możliwości oraz sposobów skutecznej ochrony przy pomocy posiadanych środków;

- wyjaśnienie istoty fizjologicznych i psychicznych reakcji oraz zachowań ludzi związanych z uderzeniami bronią jądrową oraz sposobów przezwycięzania ich skutków, a zwłaszcza zjawisk strachu i paniki;

- uświadamianie etanom osobowym OGM, że w ślad za uderzeniami BMR zaktywizowane zostaną działania w sferze wojny psychologicznej dla pogłębienia destrukcyjnych skutków tych uderzeń;

- udział oficerów politycznych i środków propagandy w ograniczaniu i likwidacji skutków użycia BMR oraz odtworzeniu zdolności bojowej oddziałów OGM;

- odtwarzanie struktury i działania partyjno-politycznego w jednostkach porażonych BMR;

- operatywne dyskонтowanie polityczno-propagandowe i psychologiczne własnych uderzeń BMR na wojska i obiekty nieprzyjaciela.

8. Prowadzenie współdziałania polityczno-propagandowego

- współdziałanie polityczne OGM F /A/ w ramach koalicyjnego systemu prowadzenia pracy politycznej - które powinno obejmować głównie wymianę informacji o kierunkach własnego działania polityczno-propagandowego, wymianę informacji o nieprzyjacielu i obszarze działań, wymianę doświadczeń i materiałów oraz wspólne praktyczne przedsięwzięcia polityczno-propagandowe, a także metodologię i techniczno-organizacyjną stronę współpracy;

- uzgodnienie głównych treści koalicyjnego oddziaływania politycznego, psychologicznego i dezinformacyjnego na wojska i ludność cywilną nieprzyjaciela, a zwłaszcza na rejony i obiekty będące celem działań wojsk OGM F /A/;

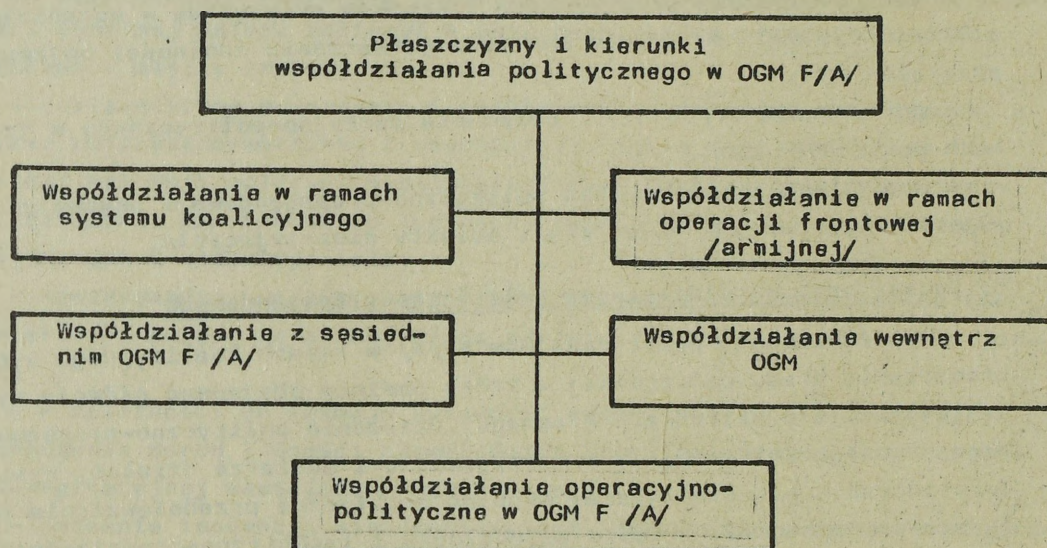
- zorganizowanie współdziałania i współpracy politycznej w kompleksowo rozumianej operacji zaczepnej frontu /armii/, w ramach której działa OGM. Współpraca i współdziałanie dotyczyć powinny oddziaływania na wojska własne, nieprzyjaciela i ludność na obszarze działań. Organizatorem tego współdziałania jest zarząd polityczny frontu /armii/;

- współdziałanie polityczne z sąsiednimi OGM F /A/ zwłaszcza w zakresie wymiany informacji, doświadczeń i kierunków oddziaływania na wojska i ludność nieprzyjaciela;

- współdziałanie polityczne w ramach wojsk OGM F /A/ zwłaszcza w odniesieniu do operatywnej wymiany informacji, wymiany materiałów propagandowych, ustalenia kierunków i metod oddziaływania na wojska nieprzyjaciela, ludność cywilną itp.;

- inspirowanie i bezwzględne przestrzeganie konieczności współdziałania operacyjno-politycznego organów propagandy specjalnej OGM F /A/ z oddziałem /wydziałem/ operacyjnym w zakresie przygotowywania i prowadzenia akcji polityczno-psychologicznych na wojska i ludność nieprzyjaciela, a także współpracy z organami rozpoznania oraz walki radioelektronicznej.

Główne płaszczyzny współdziałania politycznego przedstawiono na rysunku 3.

Rys.3. Główne płaszczyzny współdziałania politycznego

Wszystkie te przedsięwzięcia w zakresie współdziałania politycznego podporządkowane powinny być sprawie zrealizowania celu głównego, to jest wykonania zadania przez wojska OGM. Niepodjęcie zagadnień współdziałania przez przełożonych, sąsiadów i sztaby nie zwalnia zarządu politycznego /wydziału/ od obowiązku inspiracji i praktycznych przedsięwzięć w tym zakresie.

9. Zabezpieczenie i wykorzystanie infrastruktury propagandowej

Rozpatrując tę problematykę należy mieć na uwadze przede wszystkim:

- rozmieszczenie, lokalizacja i moc rozgłośni /nadajników i przekazników/ radiowych i telewizyjnych; częstotliwość, na jakiej nadawane są programy, pokrycie obszaru działań OGM zasięgiem poszczególnych stacji i programów;

- możliwość opanowania /w ostateczności zniszczenia/ i wykorzystania

rozgłoszeń radiowych i TV przez organa polityczne i sztab OGM F./grupa operacyjna armii na dużo mniejsze możliwości w tym zakresie, chociaż może być specjalnie wzmocniona na tę okoliczność/;

- lokalizację i moc produkcyjną bazy poligraficznej na obszarze działania OGM oraz możliwości jej doraźnego wykorzystywania przez aparat propagandy klasycznej i specjalnej;

- wielkość i system radiowo-telewizyjnego nasycenia ludności interesującego OGM obszaru; lokalizację zakładów zajmujących się produkcję sprzętu radiowego, telewizyjnego, filmowego, fotograficznego, poligraficznego;

- charakterystykę i lokalizację głównych redakcji czasopism wychodzących na obszarze działania OGM;

- strukturę i lokalizację poszczególnych regionalnych ogniw systemu agencji prasowych, sieć ich łączności i możliwości doraźnego uruchamiania na potrzeby oddziaływania na ludność cywilną obszaru działań OGM F;

- istniejącą sieć kinową na obszarze działania OGM oraz możliwość jej doraźnego uruchomienia i wykorzystania,

Problematykę infrastruktury propagandowej w działaniach OGM rozpatrywać należy od strony jej opanowania i zabezpieczenia, uruchomienia i doraźnego wykorzystania przez grupy oddziaływania na ludność oraz wojska nieprzyjaciela.

10. Współdziałanie i zabezpieczenie spraw bytowych, zaopatrzenia i medyczo-sanitarnych

- prowadzenie odpowiednio ukierunkowanej pracy polityczno-wychowawczej i agitacyjnej wśród żołnierzy jednostek zabezpieczenia tyłowego, nakierowanej na maksymalne i ofiarne ich działanie w celu jak najlepszego zaopatrywania i obsługi wojsk OGM w poszczególnych etapach działań;

- inspiracyjno-organizacyjne współdziałanie organów partyjno-politycznych ze służbą medyczną w zakresie bieżącej obsługi rannych oraz ich jak najszybszego ewakuowania na zaplecze sił głównych. Pomoc w tym zakresie w wyszukiwaniu i wykorzystywaniu miejscowych sił personelu lekarskiego, szpitali, leków itp.;

- wnikliwe ocenianie funkcjonowania systemu zaopatrzenia bytowego i bojowego oraz nadzór polityczno-społeczny nad jego prawidłowością;

- bezwzględne likwidowanie wszelkich nieprawidłowości w tym zakresie mogących wpływać niekorzystnie na działania OGM;

- nadzorowanie funkcjonowania systemów przekazywania wiadomości i

łączności z krajem, a także - w ograniczonym zakresie - poczty polowej w warunkach OGM;

- inspirowanie i udzielanie pomocy służbom tyłowym w wykorzystaniu miejscowych zasobów dla zaopatrywania w żywność, paliwo, i inne środki;

- współudział w zapewnieniu regeneracji sił i rekreacji psychicznej żołnierzy OGM po zakończeniu działań oraz zapewnienie określonych potrzeb kulturalnych.

Specyfika działań OGM wymaga odpowiednio dostosowanych sił, możliwości i czasu, metod i form pracy politycznej. Generalna zasada, która powinna obowiązywać w tym zakresie, to potrzeba ciągłości i operatywności oraz klarowności z przewagą metod i form agitacyjnych. Podstawą skuteczności tej pracy jest działanie w małych zespołach i grupach prowadzone przez odpowiednio poinstruowany aktyw partyjno-polityczny i młodzieżowy. Zdecydowana większość oficerów politycznych, poza niezbędną grupą pracowników operacyjno-planistycznych, prowadzić powinna bezpośrednią pracę w poszczególnych elementach ugrupowania bojowego i najbardziej newralgicznych rejonach oraz etapach walki, a zwłaszcza w jednostkach i zespołach wykonujących zadania rajdowe.

W czasie prowadzenia walki należy bezwzględnie unikać stosowania takich form pracy propagandowo-agitacyjnej, które odwracają uwagę żołnierzy od wykonania zadania bojowego.

III. KIEROWANIE PRACĄ PARTYJNO-POLITYCZNĄ W TRAKCIE DZIAŁAŃ OGM F /A/

1. Specyfika kierowania pracą partyjno-polityczną OGM F /A/

Sprawy efektywnego kierowania całokształtem kompleksowo ujmowanej pracy partyjno-politycznej nabierają, ze względu na specyficzny charakter zadań i działań OGM, szczególnego znaczenia. Znaczne ograniczenie możliwości stałego i systematycznego oddziaływania inspirowań organizacyjnego ze szczebla nadrzędnego stymuluje konieczność maksymalnie dużego zakresu samodzielności i swoistej autonomiczności w sprawowaniu funkcji kierowania wszystkimi etatowymi ogniwami partyjno-politycznej struktury OGM. Występuje to przede wszystkim w okresie, gdy wojska OGM znajdują się w głębi operacyjnej obrony nieprzyjaciela, oraz w czasie działań rajdowych. Występuje także w sposób bardziej widoczny potrzeba łączenia funkcji kierowania całokształtem działania politycznego z osobistym, bezpośrednim i aktywnym udziałem pracowników oraz aktywistów frontu ideologicznego w walce, swoistego politycznego i psychologicznego prowadzenia żołnierzy OGM do bitwy. Istnieje ponadto

konieczność dostosowania całości kształtu pracy partyjno-politycznej od strony organizacyjno-technicznej i merytorycznej do specyficznych struktur OGM oraz miejsca i sposobów działania ich poszczególnych elementów w ugrupowaniu bojowym.

Między systemem kierowania pracą polityczną a systemem dowodzenia działaniami OGM występuje swoiste sprzężenie zwrotne. Szczególnie ważnym czynnikiem całości tego systemu kierowania jest szybkość, operatywność w uwzględnianiu zachodzących zmian sytuacji operacyjno-taktycznej w poszczególnych elementach ugrupowania i oddziałów OGM. Istnieje ponadto potrzeba bardziej precyzyjnego manewrowania siłami i środkami działania politycznego w celu wzmocnienia skuteczności oddziaływania na wybranych kierunkach oraz obiektach i w zależności od etapu walki^{5/}.

Pracę partyjno-polityczną należy rozpatrywać /z punktu widzenia jej problemów/ i prowadzić w ścisłym uzależnieniu od etapu działań OGM, a przede wszystkim w etapach:

- a/ formowania organizacyjnego OGM F /A/;
- b/ przegrupowania i pobytu OGM w rejonie ześrodkowania;
- c/ bezpośredniego przygotowania do walki i przejścia w rejon wyjściowy;
- d/ wejścia do bitwy i działań w głębi operacyjnej obrony nieprzyjaciela, w tym działań rajdowych, walki o opanowanie obiektów i rejonów oraz w etapie tworzenia tak zwanego wewnętrznego frontu walki;
- e/ czasowego przejścia do obrony, zwłaszcza w warunkach okrążenia całości lub części wojsk OGM;
- f/ odtwarzania zdolności bojowej i regeneracji sił po wykonaniu zadania bojowego.

2. Zakres problematyki kierowania pracą partyjno-polityczną w OGM

Do kompleksowego systemu kierowania pracą partyjno-polityczną w działaniach OGM zaliczyć należy przede wszystkim:

- a/ planowanie działania politycznego OGM w zarządzie politycznym frontu /armii/ oraz wewnątrz OGM;
- b/ stawianie zadań do pracy politycznej, w tym meldowanie wniosków i propozycji dla dowódcy OGM przez szefa zarządu politycznego /wydziału/;

^{5/} Problemy kierowania pracą partyjno-polityczną w OGM frontu omawiają częściowo płk J. Kordas i płk J. Sokół w opracowaniu dotyczącym doświadczeń z ćwiczeń "Wiosna-80". Materiał zamieszczony jest w Biuletynie Szt.Gen. WP nr 3/135, MON, Warszawa 1980.

c/ system i źródła zbierania głównych danych, stanowiących podstawę odpowiedniego ukierunkowania działania politycznego i efektywnego planowania;

d/ system oraz praktyczne metody, formy i zakres współpracy zarządu politycznego /wydziału/ OGM ze sztabem oraz rodzajami wojsk i służb;

e/ system zbierania danych, opracowywania meldunków i ich obiegu;

f/ system wykorzystania i kierowania wewnętrznymi komórkami organizacyjnymi podległymi zarządowi politycznemu armii, a między innymi: grupę propagandy specjalnej, redakcję gazety armijnej, czołówkę filmową, magazynami, warsztatami sprzętu propagandowego, klubem polowym itp.;

g/ metody, formy i techniki rozpoznania politycznego w odniesieniu do wojsk własnych, nieprzyjaciela oraz ludności cywilnej obszaru działań OGM;

h/ zagadnienia związane z organizacją współdziałania w systemie koalicyjnym i narodowym;

i/ główne dokumenty wykonywane przez zarząd polityczny /wydział/ OGM, a zwłaszcza treści merytoryczne, forma, czas sporządzania, system przekazu do wykonawców;

j/ sposób utrzymywania wzajemnej łączności aparatu politycznego oraz obiegu informacji;

k/ sposób rozmieszczenia poszczególnych komórek zarządu politycznego OGM w systemie stanowisk dowodzenia;

l/ strukturę organizacyjną OGM F /A/ oraz jednostek wchodzących w skład OGM;

ł/ zakres obowiązków osób funkcyjnych na poszczególnych szczeblach struktury organizacyjnej aparatu politycznego w OGM;

m/ wyposażenie poszczególnych ogniw organizacyjnych aparatu politycznego OGM w siły i techniczne środki propagandy.

IV. ZASADY, METODY I FORMY ODDZIAŁYWANIA POLITYCZNO-PSYCHOLOGICZNEGO NA NIEPRZYJACIELA W DZIAŁANIACH OGM F /A/. SPECYFIKA I RAMOWY ZAKRES PROBLEMATYKI

Działanie organicznych sił i środków propagandy specjalnej OGM F /A/ musi być wspierane szczególnie mocno przez organa propagandy specjalnej frontu /armii/, w składzie których działa OGM. Rozpatrując całość problematyki oddziaływania na wojska nieprzyjaciela i ludność cywilną organów propagandy specjalnej OGM F /A/, uwzględnić przede wszystkim należy:

- A. Specyfikę określania celów, zadań i sposobów działania propagandy specjalnej w poszczególnych etapach walki.
- B. Treści, metody, formy i techniki działania propagandy specjalnej w płaszczyźnie:
 - a/ polityczno-propagandowej;
 - b/ dezinformacyjnej;
 - c/ psychologiczno-nękającej.
- C. Zasady i metody wyboru celów oraz obiektów, na które będzie skierowane głównie działanie propagandy specjalnej OGM oraz frontu /armii/
- D. Zasady i specyfika planowania działań oraz opracowywanie planów akcji propagandy specjalnej w poszczególnych etapach walki.
- E. Współdziałanie i współpracę z oddziałem operacyjnym przez organami rozpoznania i walki radioelektronicznej frontu /armii/.
- F. Metody i techniki kierowania oraz dowodzenia poszczególnymi elementami propagandy specjalnej OGM.
- G. Organizację i przeprowadzenie manewru siłami i środkami propagandy specjalnej w toku działań.
- H. Aktualne możliwości i propozycje w zakresie struktury organizacyjnej organów propagandy specjalnej OGM F /A/ - stan, potrzeby i możliwości.
- I. Specyfikę techniczno-produkcyjną i zaopatrzeniową organów propagandy specjalnej OGM F /A/.
- J. Problematykę wykorzystania infrastruktury propagandowej na obszarze działań OGM przez organy propagandy specjalnej.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI OGÓLNE

Całość problematyki kompleksowo ujmowanej pracy partyjno-politycznej w działaniach OGM F /A/ stanowi - jak widać - konglomerat złożonych zagadnień z zakresu płaszczyzn i wartości ideowo-politycznych, moralno-bojowych, psychicznych, metodologicznych, bytowych i organizacyjnych. W prezentowanym opracowaniu, sygnalizującym w formie dyskusyjnej zagadnienia działania w OGM F /A/ w płaszczyźnie politycznej - skoncentrowano się głównie na: wpływie specyfiki zadań i działań OGM na określenie i wyznaczenie celów i zadań do pracy partyjno-politycznej, próbie sprecyzowania tych celów w zależności od etapów walki, wykazaniu podstawowych płaszczyzn działania politycznego, głównych kierunków, metod i form pracy partyjno-politycznej w działaniu OGM F /A/.

Szczególną uwagę i więcej miejsca poświęcono zagadnieniom psychicznych uwarunkowań działań OGM, a zwłaszcza sprawom przygotowania psy-

chologicznego i wyrobienia odporności psychicznej stanów osobowych grup. Stosunkowo więcej miejsca poświęcono również problemom dotyczącym obszaru działań OGM, a szczególnie sprawom kierunków i metod analizy oraz oceny społeczno-politycznej i demograficznej ludności. Nowym zagadnieniem zasygnalizowanym w opracowaniu jest problem infrastruktury propagandowej znajdującej się na obszarze działań, a zwłaszcza jej opanowywania, zabezpieczenia i wykorzystania przez OGM F /A/.

Całą bogatą gamę zagadnień związanych z kierowaniem, planowaniem, strukturą organizacyjną i działaniem organów propagandy specjalnej, ze względu na objętość przygotowanego materiału, jedynie zasygnalizowano. Wymagają one niewątpliwie szczegółowego opracowania.

LITERATURA:

1. Regulamin walki sił zbrojnych PRL. MON, Warszawa 1964.
2. Zasady organizacji i prowadzenia pracy partyjno-politycznej na szczeblu taktycznym w warunkach bojowych. Wyd. GZP WP, Warszawa 1976 /tajne/.
3. Psychologiczne i psychopatologiczne problemy współczesnego pola walki. Wyd. MON, 1979 /poufne/.
4. Płk J. KORDAS, płk J. SOKÓŁ, Problemy kierowania pracą partyjno-polityczną OGM. Biuletyn Sztabu Generalnego WP nr 3/135, MON, Warszawa 1980.
5. Instrukcja o zasadach działania organów propagandy specjalnej wojsk operacyjnych WP w warunkach bojowych. Wyd. MON, Warszawa 1969.
6. Praca partyjno-polityczna Zarządu Politycznego Frontu i OW w czasie operacji zaczepnej. Praca zbiorowa. Biuletyn Informacyjny Szt.Gen. WP 1970. nr 3.
7. Lenin a problemy obronności. Praca zbiorowa. Wyd. MON, Warszawa 1970.
8. W.I.LENIN, O walce przeciwko wojnie imperialistycznej. KiW, Warszawa 1950.
9. W.I.LENIN, O obronie socjalistycznej ojczyzny. Opracowanie Fr.Czumchrowski. MON, Warszawa 1970.
10. C.K.JLIN, "Moralnyj faktor w sowriemiennych wojnach". Wyd. Ministerstwa Obrony ZSRR. Moskwa 1979.

Wydrukowano w 150 egz.

Egz.nr 1-150 Bibl.Nauk.OZS

Wyk. płk Rostowski

Druk. OH, dn. 17.6.82r.

Druk. ASG WP nr PF-333/PF-900/WW

Kor. J.K.

